

PROCENA NIVOVA ISPITNE ANKSIOZNOSTI STUDENATA ZDRAVSTVENE NEGE

ASSESSMENT OF EXAM ANXIETY LEVEL AMONG NURSING STUDENTS

Snežana Dukić¹, Boris Golubović^{1,2}

¹Univerzitet u Novom Sadu, Medicinski fakultet, Srbija

²Klinički centar Vojvodine, Klinika za psihijatriju, Srbija.

SAŽETAK

Uvod: Ispitna anksioznost je slobodno lebdeći osećaj nelagode u situacijama pripreme, polaganja testova/ispita, koja može prolongirati i u period okončanja testa/ispita.

Cilj rada: Istraživanje ima za cilj da utvrdi nivo ispitne anksioznosti kod studenata zdravstvene nege, zatim da li postoje razlike u nivou ispitne anksioznosti studenata u odnosu na sociodemografske varijable, kao i da ustanovi moguće korelacije između visokog nivoa ispitne anksioznosti i sociodemografskih varijabli studenata.

Ispitanici i metode: Istraživanje je sprovedeno kao deskriptivna studija preseka na Medicinskom fakultetu u Novom Sadu. Ispitivanje je obuhvatilo 144 studenta akademskih studija zdravstvene nege. Kao instrumenti istraživanja korišćeni su Opšti upitnik i Instrument za procenu ispitne anksioznosti (Instrument on Test Anxiety).

Rezultati: Polovina studenata (50,7%) ispoljavala je optimalan nivo anksioznosti, a četvrtina njih je imala ili nizak ili visok nivo ispitne anksioznosti. Rezultati istraživanja potvrdili su pozitivnu statistički značajnu povezanost visokog nivoa ispitne anksioznosti sa godinom studiranja, materijalnim statusom i pritiskom roditelja i okoline u vezi završetka studija.

Zaključak: Prisustvo visokog nivoa ispitne anksioznosti može znatno uticati na uspešnost savladavanja zadataka i postizanje konačnog cilja. Upravo zbog toga, značajna je prevencija ispitne anksioznosti, koja za cilj ima da smanji efekte anksioznosti usled testiranja na onaj nivo koji će omogućiti studentima da postignu samokontrolu stresa i da ostvare najbolje moguće rezultate.

Ključne reči: ispitna anksioznost, studenti zdravstvene nege, socioekonomski faktori.

UVOD

Ispitna anksioznost predstavlja oblik anksioznog poremećaja koji se manifestuje intenzivnim osećajem nelagode kod studenata tokom pripreme, polaganja i nakon završetka usmenog ili pismenog dela ispita [1]. Izražava je strah i nelagoda tokom ispitne situacije, uz intezivnu percepciju bespomoćnosti [2]. Ispitno anksiozne osobe u situacijama procene znanja sklone su zaokupirati sebe interferirajućim mislima i brigama, poput osećaja bespomoćnosti i zabrinutosti zbog mogućeg neuspeha, čime svoju kognitivnu aktivnost usmeravaju na sadržaje nevažne za zadatak [3].

Umeren strah i nelagodnost prisutni su kod većine studenata koji se pripremaju ili polažu ispit, ali ih oni spontano prevazilaze [1]. Šta više, mala doza anksioznosti tokom ispita smatra se

SUMMARY

Introduction: Exam anxiety is a free-floating feeling of discomfort in situations of preparation, taking tests/exams, which can prolong into the period of completion of the test/exam.

Aims: The research aims were to determine the level of test anxiety in nursing students, then whether there are differences in the level of test anxiety in students due to sociodemographic variables, and to establish possible correlations between high levels of test anxiety and sociodemographic variables of students.

Methods: The research was conducted as a descriptive cross-sectional study at the Faculty of Medicine in Novi Sad. The study included 144 students of academic nursing studies. The General Questionnaire and the Instrument on Test Anxiety were used as research instruments.

Results: Half of the students (50.7%) showed an optimal level of anxiety, and a quarter of them had either a low or high level of test anxiety. The research results confirmed a positive statistically significant association of high levels of examination anxiety with the year of study, material status and pressure of parents and the environment regarding the completion of studies.

Conclusion: A high level of test anxiety can significantly affect mastering tasks and achieving the ultimate goal. Because of this, the prevention of test anxiety is essential, which aims to reduce the effects of anxiety due to testing to a level that will enable students to achieve self-control of stress and achieve the best possible results.

Keywords: test anxiety, students, nursing, socioeconomic factors.

pozitivnom i motivišućom da podstrekne studenta da zabeleži što je moguće bolje rezultate [4]. Međutim, visok nivo anksioznosti (klinički nivo) studenata pre, tokom ili nakon ispita mogu da sputaju studenta u ostvarivanju dobrih rezultata, dovedu do izbegavanja ispita, odustajanja od studiranja, kao i gubitka samopouzdanja [1].

Koncept predispitne anksioznosti poznat je u naučnoj literaturi još od 1950. godine, a sadašnji statistički podaci pokazuju da je predispitna anksioznost visoko rasprostranjena u opštoj populaciji, naročito među ženskim polom. Procenjuje se da najmanje 2-3 studenata/studentkinje u svakoj učionici ima ispitnu anksioznost [5].

U naučnoj literaturi su poznata dva faktora sa kojim se povezuje mogućnost ispoljavanja predispitne anksioznosti: kognitivni faktori i faktori aktivacije autonomnog nervnog sistema.

Autor za korespondenciju:

Snežana Dukić

Adresa stanovanja: Solunskih dobrovoljaca 63, Stepanovićevo 21212.

Email adresa: snezanadukic94@gmail.com

Rad primljen: 21.01.2022; Rad prihvaćen: 27.01.2022.

Kognitivni faktori („briga“ ili „nedostatak samopoštovanja“) odnose se na ruminirajuće misli koje su usmerene na percepciju lične neadekvatnosti, samokritiku, mogućnost neuspeha, kao i zabrinutost za moguće neprijatne posledice neuspeha. Takve misli otežavaju postignuće tako što skreću pozornost sa ispitnog zadatka. Faktori aktivacije autonomnog nervnog sistema podrazumevaju one faktore koji se tiču fizioloških simptoma kao posledica preterane brige. Nazivaju se još i emocionalni faktori, jer predstavljaju fiziološke i afektivne reakcije kao što su ubrzan rad srca, nervoza, znojenje ruku, kratkoća daha, suva usta, i slične autonomne reakcije simpatičkog nervnog sistema. Za razliku od kognitivnih faktora, čini se da emocionalni faktori ispitne anksioznosti nemaju većih štetnih uticaja na akademska postignuća [6].

Studenti kod kojih dominiraju ova dva faktora u visokoj meri imaju tendenciju da procenjuju ispitnu situaciju kao vlastitu pretnju. Upravo zbog toga, ovakve studente karakteriše niska akademska efikasnost i intezivne emocionalne reakcije. Za razliku od pomenutih studenata, studenti sa optimalnim stepenom ispitne anksioznosti imaju visok stepen akademske efikasnosti, percipiraju ispitne situacije kao izazove, a ne kao pretnje, pozitivno tumače emocije koje doživljavaju u predispitnom i ispitnom roku i svoju energiju usmeravaju ka rešavanju zadataka [7].

Najistaknutiji simptomi koji se javljaju kod studenata koji pate od ispitne anksioznosti su tzv. fiziološki simptomi u koje ubrajamo: znojenje, glavobolju, tahikaradiju, kao i gastrointestinalne poremećaje. Takođe, usled visokog nivoa straha i strepnje vezane za ispit studenti mogu doživeti iskustvo u promenama raspoloženja, kao i paniku koja može biti toliko intezivna da „parališe“ studenta [8].

Ispitna anksioznost ne samo da prikriva stvarne sposobnosti studenata, već ih i eliminiše i upravo zbog toga je ispitna anksioznost važna stavka koju treba imati na umu prilikom ocenjivanja studenata [9]. Stres koji studenti doživljavaju pre, tokom i nakon ispita nema samo posledice poput loših akademskih performansi, već i dugoročne posledice na telesni i mentalni zdravstveni status studenta [5].

Stoga, ciljevi ovog istraživanja su bili da se kod studenata zdravstvene nege utvrdi nivo ispitne anksioznosti, zatim da se ispita da li postoji razlika u nivou ispitne anksioznosti u odnosu na sociodemografske determinante studenta (pol, bračni i radni status) i na kraju, da se ispita da li postoji povezanost nivoa ispitne anksioznosti i sociodemografskih karakteristika studenata (godina studiranja, status studiranja, mesto stanovanja, materijalno stanje, stepen obrazovanja roditelja, kao i pritisak roditelja i okoline u vezi završetka studija)

Ispitanici i metode

Istraživanje je sprovedeno kao studija preseka u vremenskom periodu od aprila do juna 2020. godine na Medicinskom fakultetu u Novom Sadu, na uzorku od 144 studenta akademskih studija zdravstvene nege. Kao instrumenti istraživanja koristili su se: Opšti upitnik i Instrument za procenu ispitne anksioznosti (Instrument on test anxiety) koji su distribuirani online koristeći Google upitnik (Google Drive).

Opšti upitnik je konstruisan od strane istraživača i sastoji se od ukupno 10 pitanja koja se odnose na sociodemografske karakteristike studenata kao što su pol, godina studiranja, mesto stanovanja, stepen obrazovanja roditelja, bračni i radni odnos, status finansiranja studiranja, kao i materijalni status, pritisak roditelja i okoline u vezi završetka studija.

Instrument za procenu ispitne anksioznosti konstruisao je Asamoah [10] sa glavnim ciljem da definiše, razvije i omogući preciznije merenje anksioznosti koje se javlja kod studenata pre, tokom i nakon polaganja ispita. Instrument sadrži ukupno 30

pitanja koja se odnose na period pre, tokom i nakon polaganja ispita. Skala rangiranja bodova (Likertova skala) kreće se od 1-gotovo nikad, 2-ponekad, 3-većinu vremena do 4-skoro uvek. Ukupna ocena svakog ispitanika može biti u rasponu od 30–120. Veći skor ukazuje na viši nivo ispitne anksioznosti, pri čemu ispitna anksioznost može biti niska, optimalna i visoka.

Nizak nivo ispitne anksioznosti (skor od 30–59) definiše minimalan napor studenata na pripremu testa i rezultate ispitivanja koji su za studenta sa ovom dozom ispitne anksioznosti nevažni. Optimalan nivo ispitne anksioznosti (skor od 60–89) karakteriše studenta koji je izdvojio odgovarajuće vreme za pripremu ispita, a rezultate smatra važnim. Visok nivo ispitne anksioznosti (skor od 90–120) opisuje studenta koji ulaže preteran napor na pripremu ispita i rezultate smatra izuzetno važnim.

Za popunjavanje upitnika je potrebno ukupno 3 minute. Istraživanje je odobrio Etički odbor Medicinskog fakulteta, Univerziteta u Novom Sadu.

Za obradu podataka korišćen je program SPSS for Windows 20 koji radi pod Microsoft Windows okruženjem. Pored deskriptivne statistike, za utvrđivanje povezanosti između varijabli primenjena je korelacija, a u cilju ispitivanja veze između varijabli korišćeni su hi - kvadrat test i t-test za nezavisne uzorke.

REZULTATI

U studiji su učestvovali studenti svih studijskih godina (I godina – 29,9%, II godina – 20,1% III – 25,7% i IV – 24,3%). Od ukupnog broja studenata, 89% su bile osobe ženskog, a 11% muškog pola.

Status budžetskog studenta imalo je 72,2% studenata, dok je njih 27,8% imalo samofinansirajući status. Veliki pritisak roditelja da završe studije imalo je 10,4% studenata, dok trećina njih nije bila izložena pritisku od strane roditelja.

Skoro polovina studenata, odnosno 46,5% je smatralo da su dobrog materijalnog statusa, a većina njih nije bila u radnom odnosu, nije bila u braku, živela je u Novom Sadu i imala roditelje sa završenim srednjim obrazovanjem.

Prosečan skor na testu ispitne anksioznosti za ceo uzorak studenata iznosio je $74,5 \pm 17,0$ (SD), pri čemu je najniži skor bio 42, a najviši 111 (Tabela 1).

Polovina studenata 50,7% ispoljavala je optimalan nivo anksioznosti, a četvrtina njih je imala ili nizak ili visok nivo ispitne anksioznosti (Grafikon 1).

Grafikon 1. Distribucija studenata zdravstvene nege u odnosu na nivo ispitne anksioznosti

Tabela 1. Prosečan skor i mere varijabiliteta na testu ispitne anksioznosti

STAVKE	AS	SD	MIN	MAX
1. Prilikom polaganja testa imam veće poteškoće u odnosu na prosečnog studenta ili studentkinju	2,00	0,89	1	4
2. Za vreme polaganja testa razmišljam o posledicama svog neuspeha	2,34	1,04	1	4
3. Brinem se šta će mi roditelji ili vršnjaci reći	2,07	1,00	1	4
4. Nakon testa brinem se da li sam ga dovoljno dobro uradio/la	3,16	0,90	1	4
5. Brinem se da mogu zaboraviti gradivo koje sam pročitao/la na dan testa	2,82	1,01	1	4
6. Brinem se o oceni koju ću dobiti	2,68	1,06	1	4
7. Staloženiji/a sam u odnosu na prosečnog studenta ili studentkinju u toku polaganja testa	2,38	0,95	1	4
8. Postoji strah u meni kada polažem test	2,94	0,97	1	4
9. Emotivno sam nestabilan / a dan pre polaganja testa	2,36	1,11	1	4
10. Mislim o tome kako sam trebao/la učiti više	3,30	0,82	1	4
11. Osećam nervozu dok polažem test	2,97	0,99	1	4
12. Stalno proveravam preostalo vreme u toku polaganja testa	2,29	1,08	1	4
13. Vrlo mi je teško da sedim mirno za vreme polaganja testa	2,02	1,02	1	4
14. Moje srce ubrzano kuca	2,62	1,15	1	4
15. Moje ruke drhte dok preuzimam test	1,83	1,01	1	4
16. Moram da odem do kupatila više puta	1,58	0,91	1	4
17. Po završetku testa prisećam se odgovora koje sam dao/la	3,37	0,84	1	4
18. Teško mi je da se koncentrišem kada se vreme održavanja testa približi	2,52	1,08	1	4
19. U celini, osećam se nelagodno kada polažem test	2,68	1,08	1	4
20. Ne mogu da spavam, jer razmišljam da li sam položio/la test	2,13	1,14	1	4
21. Pitam se da li ću položiti test	3,17	0,93	1	4
22. Razmišljam kako će drugi studenti ili studentkinje biti bolji/e od mene	1,92	1,04	1	4
23. Samouveren/a sam pre, tokom i nakon polaganja testa	2,11	0,89	1	4
24. Razmišljam kako neću dobiti zadovoljavajući rezultat	2,54	0,92	1	4
25. Dobro se snalazim u testovima koji su vremenski ograničeni	2,98	0,91	1	4
26. Pravim namerne greške prilikom polaganja testa	1,17	0,55	1	4
27. Ne paničim kada vidim neočekivana pitanja	2,32	1,01	1	4
28. Tokom testa osećam da sam učio/la pogrešne stvari	2,31	1,05	1	4
29. Mislim kako je većina mojih odgovora bila pogrešna	2,35	1,07	1	4
30. U celini mislim da je svaki test koji radim težak	3,12	1,01	1	4
Ukupno	74,05	29,43	30	120

Rezultati t-testa nezavisnih uzoraka ukazuju da, iako studentkinje pokazuju viši nivo ispitne anksioznosti, ne postoji statistički značajna razlika u pogledu skora na testu ispitne anksioznosti između studenata muškog i ženskog pola ($t(142) = -1.930$, $p = 0.064$) (Tabela 2). Takođe, uvidom u Tabelu 2 uočavamo

da ne postoje statistički značajne razlike u pogledu skora na testu ispitne anksioznosti između studenata koji su u braku i onih koji to nisu ($t(142) = -1.249$, $p = 0.214$), kao ni između zaposlenih i nezaposlenih studenata ($t(142) = -0.428$, $p = 0.670$).

Tabela 2. Prosečan skor na testu ispitne anksioznosti: razlika u odnosu na pol, bračni i radni status

		n	AS	SD	t	p
POL	Muško	16	69,2	10,6	-1,930	0,064
	Žensko	128	75,1	17,6		
BRAČNI STATUS	Nije u braku	140	74,8	17,1	-1,249	0,214
	U braku	4	64,0	9,0		
RADNI STATUS	Nezaposlen	131	74,7	17,1	-0,428	0,670
	Zaposlen	13	72,5	16,9		

U Tabeli 3 prikazani su koeficijenti korelacije između skora na testu ispitne anksioznosti i godine studija, postojanja pritiska roditelja i okoline i materijalnog statusa studenta. Rezultati korelacije analize ukazuju na to da između skora na testu ispitne anksioznosti i godine studija postoji negativna i statistički značajna povezanost ($r=-0,234$, $p=0,005$). Negativan predznak ukazuje na to da što je student na višim godinama studija smanjuje se nivo predispitne anksioznosti. Između skora na testu ispitne anksioznosti i postojanja pritiska roditelja i okoline u pogledu završetka studija postoji pozitivna statistički značajna povezanost ($r=0,387$, $p=0,000$). Pozitivan predznak ukazuje na to da, što je veći pritisak roditelja i okoline, raste nivo predispitne anksioznosti. Takođe, između skora na testu ispitne anksioznosti i materijalnog statusa studenta postoji pozitivna statistički značajna povezanost ($r=0,372$, $p=0,000$), odnosno što je lošiji materijalni status, raste nivo predispitne anksioznosti.

Tabela 3. Povezanost nivoa predispitne anksioznosti i godine studija, postojanja pritiska roditelja i okoline i materijalnog statusa studenta

	SKOR NA TESTU ISPITNE ANKSIOZNOSTI	
	PEARSON CORRELATION	p
GODINA STUDIJA	-0,234**	0,005
PRITISAK RODITELJA I OKOLINE	0,387**	0,000
MATERIJALNI STATUS	0,372**	0,000

** Korelacija je značajna na nivou 0.01.

Rezultati korelacije analize ukazuju i na to da ne postoji značajna povezanost nivoa ispitne anksioznosti i statusa studiranja, mesta stanovanja i obrazovanja roditelja.

DISKUSIJA

Ispitna anksioznost ima najveći negativni efekat u školskom okruženju i obično rezultira lošim uspehom ili postizanjem takvog nivoa uspeha koji je ispod granice stvarnih sposobnosti studenta [11]. Najznačajnije obeležje ispitne anksioznosti je okrenutost sopstvenom doživljaju umesto kognitivnim zahtevima ispita. Budući da naš kognitivni sistem u žiži pažnje može imati samo jedan proces (ili tok misli), što se više pažnje posveti unutrašnjim zbivanjima, ostaje manje slobodnog kapaciteta pažnje za sam predmet ispitivanja [12].

U našem istraživanju svaka četvrta studentkinja pokazivala je visok nivo predispitne anksioznosti, odnosno nizak nivo predispitne anksioznosti. Polovina ispitanika ženskog pola imala je optimalan nivo predispitne anksioznosti. Iako rezultati našeg rada ukazuju da ne postoji statistički značajna razlika između muškaraca i žena u pogledu predispitne anksioznosti, brojna istraživanja dominantno navode ženski pol kao onaj koji je izloženiji kako ispitnoj anksioznosti, tako i generalno anksioznom sindromu [13-15].

Prema rezultatima ovog istraživanja nivo predispitne anksioznosti se smanjuje sa porastom godine studiranja. Naši rezultati slični su rezultatima koje je publikovao Latas sa saradnicima [16]. Takođe, istraživanje iz 2019. godine navodi prisutnu ispitnu anksioznost koja je deset puta veća kod studenata prve godine medicine u odnosu na studente šeste godine medicine [17].

Trećina ispitanika tokom istraživanja opisuje svoj materijalni status kao srednji, a 9 % njih kao loš, što se pokazalo kao značajan faktor za porast predispitne anksioznosti. Sličan rezultat dobijen je i tokom studije u Turskoj tokom 2014. godine, gde se u zaključku navodi da se sa porastom materijalnih prihoda smanjuje nivo predispitne anksioznosti kod studenata turskog univerziteta [18], što se podudara i sa rezultatima studije Fayegh i saradnika iz 2010. godine [19].

U našem istraživanju svaki deseti student tvrdi da je u pod uticajem velikog pritiska roditelja i okoline u vezi sa završetkom studija. Citirajući Leff i Hoyle, Anderson navodi da se roditeljski pritisak definiše kao „ponašanje koje deca doživljavaju kao ukazivanja na očekivanja malo verovatnih, čak i nedostižnih postignuća“ [20]. Uloga roditelja u akademskim postignućima njihove dece je veoma značajna, što potvrđuje i veliki broj studija koje se bave ovom temom. Međutim, problem nastaje kada roditelji vrše pritisak na decu da postignu visoke ocene, što može biti iz različitih razloga: postizanje socijalnog poštovanja, ostvarivanje prava na studentsku stipendiju, impliciranje za budući posao, bolju budućnost roditelja i drugo [21]. Pregled rezultata studije iz 2013. godine koja je uključila studente starosne dobi od 21. do 26. godine sugerise da su stavovi i ponašanje roditelja autoritativnog stila značajni faktori u razvoju ispitne anksioznosti [22], što se podudara sa rezultatima drugih studija [23-26].

ZAKLJUČAK

Ispitna anksioznost predstavlja značajan problem mnogih studenata na univerzitetu, te se posledice lošeg savladavanja ispitne anksioznosti ogledaju u smislu nemogućnosti polaganja ispita, smanjene uspešnosti studiranja, napuštanja fakulteta, pada samopoštovanja, neiskorišćenog intelektualnog potencijala.

Podaci ove studije pokazuju da prisustvo visokog nivoa ispitne anksioznosti može znatno uticati na uspešnost savladavanja zadataka i postizanje konačnog cilja, te se rezultati studije dalje mogu usmeriti na razvoj preventivnih programa u vezi ispitne anksioznosti, ali i organizovanje specijalizovanih službi pri fakultetu, za psihološku pomoć studentima koji pate od preterano izražene ispitne anksioznosti, i na taj način potpomognu visoko kotiranje akademskog proseka budućim generacijama.

Upravo zbog toga, značajna je prevencija ispitne anksioznosti koja za cilj ima da smanji efekte anksioznosti usled testiranja na onaj nivo koji će omogućiti studentima da postignu samokontrolu stresa i da ostvare najbolje moguće rezultate.

LITERATURA

1. Rulić K, Latas M. Korelacija i međusobni odnos socijalne fobije i predispitne anksioznosti. *MedPodml*. 2017;68(4):32-7.
2. Mohorić T. Automateske misli kod učenja i ispitna anksioznost kod odrednice subjektivnoga i objektivnoga postignuća studenta. *Psihol Teme*. 2008;17(1):1-14.
3. Erceg I. Povezanost ispitne anksioznosti sa perfekcionizmom. *Psihol Teme*. 2012;21(2):299-316.
4. Dawood E, Ghadeer H, Mitsu R, Almutary N, Alenezi B. Relationship between test anxiety and academic achievement among undergraduate nursing students. *J Educ Pract*. 2016;7(2):52-65.
5. Talbot L. Test anxiety: prevalence, effects and interventions for elementary school students. *JMURJ*. 2016;3(1):42-51.
6. Živčić Bečirić I. Uloga automatskih misli i ispitne anksioznosti u uspjehu studenata. *Druš Istraz Zagreb*. 2003;12(5):703-20.
7. Stan A, Oprea C. Test anxiety and achievement goal orientations of students at a Romanian university. *Pro Soc Behav Sci*. 2015;180:1673-9.
8. Alghamdi A. Test anxiety: concept and implication. *J Nurse Health Sci*. 2016;5(3):112-5.
9. Ahmad Baig W, Musa Al-Zahrani E, Al-Jubran K, Chaudhry T, Anwar Qadri A. Evaluation of test anxiety levels among preparatory year students of PSMCHS during computer-based versus paper - and - pen examination. *Int J Med Res Health Sci*. 2018;7(1):48-52.
10. Brempong Asamoah D, Sognalle S. Instrument on test anxiety. *University of Cape Coast*. 2018;1-15.
11. Stojanović G, Vasiljević-Bлагоjević M, Stanković B, Terzić N, Terzić-Marković D, Stojanović D. Test anxiety in pre-exam period and success of nursing students. *Ser J Exp Clin Res*. 2016;19(2):167-74.
12. Malobabić M, Živković D, Đorđević M, Randelović N, Mitić P, Stanković A. Povezanost između ispitne anksioznosti, govorničkog samopouzdanja i straha od negativne procene kod studenata. *Sinteze*. 2018;(13):27-40.
13. Kavakci O, Semiz M, Kartal A, Dikici A. Test anxiety prevalence and related variables in the students who are going to take the university entrance examination. *Düşünen Adam*. 2014;27(4):301-7.
14. Bhatta Raj K, Subba S, Bhandary S. Test anxiety: prevalence and correlates. *Int J Curr Res Aca Rev*. 2018;6(8):75-82.
15. Cotner S, Jenö L, Walker J. Gender gaps in the performance in Norwegian biology students: the roles of test anxiety and science confidence. *Int J Stem Educ*. 2020;7(55):1-10.
16. Latas M, Pantić M, Danilo O. Analiza predispitne anksioznosti studenata medicine. *Med Pregl*. 2010;63(11,12):863-6.
17. Tsegay L, Shumet S, Kabtumer W, Gebrselassie G, Ayano G. Prevalence and determinants of test anxiety among medical students in Addis Ababa Ethiopia. *BMC Med Educ*. 2019;19(1):423.
18. Önem E. A study of income and test anxiety among Turkish universities. *JLLE*. 2014;10:14-23.
19. Fayegh Y, Ma'rof R, Mariani B, Rumaya J, Mansor T. The effect of family income on test anxiety and academic achievement among Iranian high school students. *Asian Soc Sci*. 2010;6(6):89-93.
20. Anderson J, Elliott R, Funk J, Smith P. Parental support and pressure and children's extracurricular activities: Relationships with amount of involvement and affective experience of participation. *J Appl Dev Psychol*. 2003;24(2):241-57.
21. Sheikh I, Hussain N. Parental pressure on student's attainment of high grades in Karachi based universities. *PBR*. 2014:156-76.
22. Shadach E, Miller O. The role of perceived parental over-involvement in student test anxiety. *Eur J Psychol Educ*. 2013;28(2):585-96.
23. Nagphal M, Sinha C. Perceived parental pressure and academic achievement among students: Exploring the mediating effect of test anxiety among school students. *J Educ Psychol*. 2016:13-20.
24. Deb S, Strodl E, Sun J. Academic stress, parental pressure, anxiety and mental health among Indian high school students. *JPBS*. 2015;5(1):26-34.
25. Malakar P. Impact of parenting styles on anxiety sensitivity and test anxiety among eighth-grade school students. *IJHSR*. 2018;8(9):199-206.
26. Mavlouidi S, Mahmoud H. Investigating the causes of examination anxiety and ways to reduce it among the Payame Noor university students south of the West Azerbaijan province. *ILSHS*. 2014;33:1-7.